

Related Factors of Self-Care Behaviors of Type 2 Diabetes Mellitus Patients in The Queen Sirikit Health Center, Khok Salung Subdistrict, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province.

Abstract

Wisanu chalermnon, B.P.H. (Public Health Administration)*

This cross-sectional survey research aimed to study factors that related to self-care behaviors of Type 2 diabetic patients Khok Salung Subdistrict, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province. The samples of this study consisted of 124 diabetic patients of The Queen Sirikit Health Center, Khok Salung Subdistrict, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province. Data were collected through self-administered questionnaires 2015 during January to May. Data were then analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient statistics.

The results of this study showed that 71.8% of type 2 diabetic patients had a moderate level of self-care behavior, 15.3% had a low level, and 12.9% had a high level respectively. Factors related to self-care behaviors of type 2 diabetic patients were age, duration of diabetes, knowledge and perception towards diabetic, health service access, and social support ($p < 0.05$).

The results of this study suggested that responsible agencies in the area should promote self-care behaviors of Type 2 diabetic patients by focusing on knowledge and perception towards diabetic, health service access, and social support.

Keywords : Self-care behaviors, Type 2 Diabetes

*The Queen Sirikit Health Center, Khok Salung Subdistrict, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเบาหวาน สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนานวมินทราชินี ตำบลโคกสลุ อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ

วิษณุ เกลิมนนท์, ส.บ. (การบริหารงานสาธารณสุข)*

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับการตรวจรักษาที่คลินิกเบาหวานของสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนานวมินทราชินี ตำบลโคกสลุ อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี จำนวน 124 คน เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 มีพฤติกรรมการดูแลตนเองภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 71.8 ระดับต่ำ ร้อยละ 15.3 และระดับสูง ร้อยละ 12.9 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษาเสนอแนะให้หน่วยงานสาธารณสุขระดับตำบลส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยเน้นในเรื่องความรู้ การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคม

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดูแลตนเอง, โรคเบาหวานชนิดที่ 2

**สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนานวมินทราชินีตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี*

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญกับการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมากขึ้นเนื่องจากสภาวะความเป็นอยู่และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากรายงานสถิติสุขภาพทั่วโลกปี พ.ศ. 2555 ขององค์การอนามัยโลกพบว่า 1 ใน 10 ของประชาชนในวัยผู้ใหญ่เป็นโรคเบาหวาน⁽¹⁾ ขณะนี้โรคเบาหวานกำลังเป็นภัยเงียบของคนไทยและทั่วโลก สหพันธ์เบาหวานนานาชาติรายงานล่าสุดพบทั่วโลกมีผู้ป่วยเบาหวานมากกว่า 371 ล้านคน จำนวนยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคาดในปี พ.ศ. 2573 จะมีถึง 552 ล้านคน⁽²⁾ สำหรับประเทศไทยสำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุขได้ทำการคาดประมาณจำนวนประชากรที่เป็นโรคเบาหวานอายุ 35 ปีขึ้นไป ระหว่าง พ.ศ. 2554-2563 ว่าในปี 2554 จะพบผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่เกิดขึ้นจำนวน 501,299 คน และระหว่าง พ.ศ. 2554-2563 จะเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง

501,299-553,941 คนต่อปี ทั้งนี้จะมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 2 เท่า ภายใน 6 ปี ดังนั้นในปี 2563 จะมีผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่สูงถึง 8,200,200 คน⁽³⁾ สถิติผู้ป่วยโรคเบาหวานจังหวัดลพบุรีปี พ.ศ. 2554-2556 พบว่าปี พ.ศ. 2554 มีผู้ป่วยโรคเบาหวาน 9,296 คน

อัตราป่วย 1,229.64 ต่อแสนประชากร พ.ศ. 2555 มีผู้ป่วยโรคเบาหวาน 10,027 คน อัตราป่วย 1,324.41 ต่อแสนประชากร พ.ศ. 2556 มีผู้ป่วยโรคเบาหวาน 9,866 คน อัตราป่วย 1,301.56 ต่อแสนประชากร⁽⁴⁾ สำหรับตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จากสถิติการให้บริการของคลินิกเบาหวานของสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินีตำบลโคกสูง ปี พ.ศ. 2557 พบว่ามีผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับการตรวจรักษาจำนวน 443 คน และเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 1 จำนวน 4 ราย และเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำนวน 439 ราย และมีภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคหัวใจจำนวน 68 ราย และโรคไตจำนวน 43 ราย⁽⁵⁾

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเบาหวานของสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนานวมินทราชินีตำบลโคกสูงเพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ให้สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้และลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ต่อไป

วัสดุและวิธีการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือผู้ป่วยเบาหวานในคลินิกเบาหวานของสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนามหิธรราชินีตำบลโคกสูง จำนวน 124 คน โดยทำการศึกษาทุกหน่วยของประชากรเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการดัดแปลงมาจากการทบทวนวรรณกรรมมีเนื้อหาที่ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษาทั้งหมด 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้เรื่องโรคเบาหวาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ได้แก่ ความรุนแรงของโรคเบาหวาน โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน ประโยชน์และอุปสรรคของการดูแลตนเอง และความสามารถของตนเองในการดูแลสุขภาพ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทางค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และความพึงพอใจในการรับบริการ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ จากบุคคลในครอบครัว จากเพื่อนบ้าน

เพื่อนร่วมงาน จากผู้ป่วยเบาหวานด้วยกัน และจากบุคลากรด้านสาธารณสุข

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการดูแลตนเอง ได้แก่ การรับประทานอาหาร ออกกำลังกาย รับประทานยา ดูแลเท้าและป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน

ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2558 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

พบว่าผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 83.1 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 60.1 ปี สถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 73.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 89.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 35.5 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัว 8,000-10,000 บาท ร้อยละ 81.5 ป่วยเป็นโรคเบาหวานมาเป็นระยะเวลา 0-5 ปี ร้อยละ 49.2 (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124)

คุณลักษณะทางประชากร		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	- ชาย	21	16.9
	- หญิง	103	83.1
2. อายุ (ปี)	- 35-60 ปี	65	52.4
	- 61 ปีขึ้นไป	59	47.6
	$\bar{X}=60.1$ ปี S.D.=10.7 Min=37 ปี Max=81 ปี		

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124) (ต่อ)

คุณลักษณะทางประชากร		จำนวน	ร้อยละ
3. สถานภาพสมรส	- โสด	10	8.1
	- คู่	91	73.4
	- หม้าย/หย่า/แยก	23	18.5
4. ระดับการศึกษา	- ไม่ได้เรียนหนังสือ	7	5.6
	- ประถมศึกษา	111	89.5
	- มัธยมศึกษา	6	4.9
5. อาชีพ	- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	36	29.0
	- ค้าขาย	14	11.3
	- เกษตรกรรม	44	35.5
	- พ่อบ้าน/แม่บ้าน	14	11.3
	- รับจ้าง	16	12.9
6. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	- 500-5,000 บาท	34	27.4
	- 5,001-10,000 บาท	67	54.0
	- 10,001-40,000 บาท	23	18.5
	$\bar{X}=8,501.61$ บาท S.D.=5,916.97 Min=0 บาท Max=40,000 บาท		
7. ระยะเวลาป่วยเป็นโรคเบาหวาน (ปี)	- 0-5 ปี	61	49.2
	- 6-10 ปี	36	29.0
	- 11-37 ปี	27	21.8
	$\bar{X}=7.4$ ปี S.D.=5.4 Min=1 ปี Max=37 ปี		

2. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพและการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนใหญ่มีความรู้

เกี่ยวกับโรคเบาหวานในระดับสูงร้อยละ 83.1 มีการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานในระดับปานกลางร้อยละ 58.9 การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพในระดับปานกลางร้อยละ 49.2 และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 42.7 (ดังตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124)

ปัจจัย	ระดับความคิดเห็น			$\bar{X}$	S.D.
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)		
1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	103 (83.1)	19 (15.3)	2 (1.6)	15.38	2.65

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อระดับพฤติกรรม การดูแลตนเองผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124) (ต่อ)

ปัจจัย	ระดับความคิดเห็น			$\bar{x}$	S.D.
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)		
2. การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	23 (18.5)	73 (58.9)	28 (22.6)	93.05	9.88
2.1 ความรุนแรงของโรคเบาหวาน	44 (35.5)	71 (57.3)	9 (7.3)	22.98	2.76
2.2 โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน	36 (29.0)	73 (58.9)	15 (12.1)	22.31	2.75
2.3 ประโยชน์และอุปสรรค	20 (16.1)	53 (42.7)	51 (41.1)	23.62	3.39
2.4 ความสามารถของตนเอง	22 (17.7)	64 (51.6)	38 (30.6)	24.14	3.50
3. การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ	57 (46.0)	61 (49.2)	6 (4.8)	32.62	3.90
4. การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	24 (19.4)	53 (42.7)	47 (37.9)	50.18	13.77
4.1 จากบุคคลในครอบครัว	33 (26.6)	51 (41.1)	40 (32.3)	13.11	4.22
4.2 จากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน	15 (12.1)	24 (19.4)	85 (68.5)	9.44	4.73
4.3 จากผู้ป่วยเบาหวานด้วยกัน	16 (12.9)	32 (25.8)	76 (61.3)	10.37	4.59
4.4 จากบุคลากรด้านสาธารณสุข	67 (54.0)	52 (41.9)	5 (4.0)	17.26	2.63

3. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.8 จำแนกเป็นรายด้านพบว่า การรับประทานอาหารอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 59.7 การออกกำลังกายอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 50.8 การ

รับประทานยาอยู่ในระดับสูงร้อยละ 71.0 การดูแลเท้าอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 44.4 และการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 48.4 (ดังตาราง 3)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละระดับพฤติกรรม การดูแลตนเองผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124)

พฤติกรรม การดูแลตนเอง ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2	ระดับพฤติกรรม การดูแลตนเอง			$\bar{x}$	S.D.
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)		
1. การรับประทานอาหาร	30 (24.2)	74 (59.7)	20 (16.1)	56.70	8.43
2. การออกกำลังกาย	10 (8.1)	51 (41.1)	63 (50.8)	12.23	1.83
3. การรับประทานยา	88 (71.0)	34 (27.4)	2 (1.6)	8.84	3.30
4. การดูแลเท้า	22 (17.7)	55 (44.4)	47 (37.9)	13.89	1.96
5. การป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน	22 (17.7)	60 (48.4)	42 (33.9)	10.16	2.78
ภาพรวม	16 (12.9)	89 (71.8)	19 (15.3)	11.58	2.25

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่าอายุระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคเบาหวานความรู้เรื่องโรคเบาหวานการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพและ

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (ดังตาราง 4)

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (n=124)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
1. อายุ	.223*	0.013
2. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	-.175	0.052
3. ระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคเบาหวาน	.326*	0.000
4. ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน	.293*	0.001
5. การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน	.663*	0.000
6. การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ	.396*	0.000
7. การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	.659*	0.000

*p-value ≤ 0.05

วิจารณ์

1. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 71.8 สอดคล้องการศึกษาของอนงค์ หาญสกุล และธวัชชัย ทองนำ⁽⁶⁾ และอมรรัตน์ ภิรมย์ชม⁽⁷⁾ ที่พบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2. อายุและระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคเบาหวานและอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของนริศา โพธิ์อาศน์⁽⁸⁾ ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองอธิบายได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคเบาหวานและอายุเพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

3. ความรู้เรื่องโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับการศึกษาของเกจุรีย์พันธุ์เขียน⁽⁹⁾ ที่พบว่าความรู้เรื่องโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยเบาหวานอธิบายได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีความรู้เพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4. การรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับการศึกษาของลักษณา ทรัพย์สมบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าการรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานมีความเชื่อว่าโรคเบาหวานจะทำให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิตแล้วผู้ป่วยเบาหวานก็ต้อง

ปฏิบัติตัวให้ถูกต้องและมีพฤติกรรม การดูแลตนเองดีขึ้นตามไปด้วย

5. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับการศึกษาของลักษณะทรัพย์สินสมบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าเมื่อผู้ป่วยมีความเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำด้านสุขภาพแล้วจะปฏิบัติตัวเพื่อหลีกเลี่ยงจากภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ของโรคเบาหวานได้

6. การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับการศึกษาของลักษณะทรัพย์สินสมบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าเมื่อผู้ป่วยเบาหวานมีความเชื่อจะทำให้มุ่งที่จะปฏิบัติแต่พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เป็นโทษนั้นๆ

7. ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับลักษณะทรัพย์สินสมบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงแหล่งบริการด้านสุขภาพและการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถเข้ารับการรักษาจากแหล่งบริการสุขภาพ จะได้รับการแนะนำวิธีการปฏิบัติตัวด้านการดูแลตนเองมากขึ้น ส่งผลทำให้มีพฤติกรรม การดูแลตนเองดีขึ้นตามไปด้วย

8. ปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสอดคล้องกับการศึกษาของลักษณะทรัพย์สินสมบูรณ์⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าปัจจัยเสริมด้านการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุขและการได้รับคำกระตุ้นเตือนจากสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ สามารถค้นพบปัจจัยที่ส่งผลต่อกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า อายุ ระยะเวลาการเจ็บป่วยโรคเบาหวาน ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัย ขอขอบคุณท่านสาธารณสุขอำเภอ พัฒนานิคม ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คณะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนาวินทราชินี ตำบลโคกสูง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้ป่วยเบาหวานทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานบริการสาธารณสุขควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโดยเน้นให้ผู้ป่วยเบาหวานรวมถึงผู้ใกล้ชิดมาร่วมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอติดตามประเมินผลโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

1.2 จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน ให้แก่ผู้ป่วยเบาหวานและญาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อหรือโรคเรื้อรังอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. ร่างแผนยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีไทย. คณะกรรมการอำนวยการลดปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง. เอกสารประกอบการประชุมกระทรวงสาธารณสุขครั้งที่ 11/2550; วันที่ 20 ธันวาคม; ณ ห้องประชุมกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี:สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2550.
- สุเกียรติ อาชานานุภาพ. สารานุกรมทันโรค. หมอชาวบ้าน (ออนไลน์). (วันที่ค้นข้อมูล 20 ธันวาคม 2557) แหล่งข้อมูล; <http://www.doctor.or.th.html>.
- ฉันทิกา นามวงษา. การปฏิบัติการดูแลตนเองด้านโภชนาการและสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี. แผนพัฒนาสาธารณสุขปี พ.ศ. 2553-2556 จังหวัดลพบุรี. (ออนไลน์). (วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2558) แหล่งข้อมูล; <http://www.cpho.moph.go.th>.
- สถานื่อนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี ตำบลโคกสลุง. รายงานประจำปี 2557. (เอกสารอัดสำเนา). ลพบุรี : สถานื่อนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี ตำบลโคกสลุง. 2557.
- อนงค์ หาญสกุล และธวัชชัย ทองนำ. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่รับบริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแก อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ. วารสารคณะพลศึกษา 2555;243-52.
- อมรรัตน์ ภิรมย์ชม. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;2555.
- นริศ ไพริอาศน์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 วัยผู้ใหญ่ตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล;2552.
- เกตุรีย พันธุ์เขียน. พฤติกรรมสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในศูนย์สุขภาพชุมชน ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่;2549.
- ลักขณา ทรัพย์สมบูรณ์. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในอำเภอมัว จังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์;2551.